

Innst. S. nr. 163

(2000-2001)

Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Steinar Bastesen, Jørn L. Stang, Vidar Kleppe og Christopher Stensaker om etablering av en helhetlig overvåking av kysten

Dokument nr. 8:43 (2000-2001)

Til Stortinget

Sammendrag

De senere tids hendelser med skipshavarier har satt fokus på behovet for en helhetlig og bedre koordinert overvåking av skipsfarten langs og utenfor kysten. Det har også fremkommet at det finnes en rekke ressurser som ivaretar behovet for maritim overvåking, dvs. overvåking av skipstrafikken utenfor grunnlinjen. Videre har disse hendelsene avslørt at Stortingets beslutninger, basert på Kystforvaltningsutvalgets innstilling, ikke har vært tilstrekkelig fulgt opp av ansvarlige etater og departementer. Det er også synliggjort at det i forbindelse med beredskapen langs kysten er slik at det reageres i etterkant fremfor i forkant av en episode.

Det anses som mer formålstjenlig med en beredskap som bidrar til å avverge fremfor å rydde opp i etterkant av en episode. Det vil være mulig å etablere en slik beredskap basert på deteksjon, identifisering og overvåking av fartøyer i god tid før ankomst av norsk territorialfarvann. En slik overvåking kombinert med tidligere informasjon om fartøyet, og informasjon om f.eks. sårbare miljøressurser, kan danne grunnlag for fortløpende utarbeidelse av nødvendige trusselvurderinger. Disse vil så gi grunnlag for disponering av tilgjengelige operative ressurser langs kysten.

Det er en rekke fagetater som har et ansvar innen kystforvaltningen, og dette har medført og medfører fortsatt uklare ansvarslinjer. Det bør derfor tilstrebes at det overordnede ansvaret for kystovervåkingen ivaretas av en etat.

I den senere tids diskusjon har det fremkommet at løsninger på ovennevnte er vurdert og at kostnadene er vurdert å være ca. 600 mill. kroner. På bakgrunn av angivelig stramme økonomiske rammer, synes det naturlig at de enkelte departementer vil prioritere å unngå denne løsningen. For å unngå dette, og basert på

det faktum at vedkommende etat vil bidra til at også andre etaters oppgaver kan løses mer effektivt, anses det som rimelig at kostnadene forbundet med både etableringen av og driften av en slik overvåking utredes nærmere.

Basert på det oppdrag og den myndighet som allerede er tildelt Forsvaret, synes det fornuftig at Forsvaret er den etat som gis ansvaret for ovennevnte.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede kostnadene forbundet med etableringen og koordineringen av en helhetlig kystovervåking, og å anbefale gjennomføringsplan. Utredningen bør være basert på eksisterende løsninger og de beslutninger og bevilgninger som allerede er gitt av Stortinget.

Utredningsarbeidet bør forestås av Forsvarsdepartementet."

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Grethe Fossli, Gunnar Halvorsen, Tore Nordseth og Anne Helen Rui, fra Kristelig Folkeparti, Lars Rise og Anne Brit Stråtveit, fra Fremskrittspartiet, lederen Hans J. Røsjorde og Per Ove Width, fra Høyre, Ingvald Godal, og fra Senterpartiet, Gudmund Restad, viser til svarbrev fra statsråd Bjørn Tore Godal av 9. februar 2001. Brevet er gitt som vedlegg 1 til innstillingen. Komiteen viser til at det allerede er igangsatt et bredt og inter-departmentalt arbeid innen Regjeringen for å styrke kystberedskapen og kystforvaltningen. Komiteen viser videre til at det av svarbrevet fremgår at Regjeringen vil informere Stortinget om resulta-

tene av dette arbeidet og eventuelt fremme forslag til tiltak.

Komiteen finner det mest naturlig at dette arbeidet fortsetter som beskrevet i svarbrevet, og finner det ikke hensiktsmessig med et pålegg om å styre Regjeringens arbeid på dette feltet slik som angitt av forslagsstillerne.

Komiteen finner det derfor mest hensiktsmessig at utredningsarbeidet fortsetter som beskrevet i vedlegg 1, men forventer at Regjeringen informerer Stortinget om resultatet av arbeidet så fort som mulig.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:43 (2000-2001) - forslag fra stortingsrepresentantene Steinar Bastesen, Jørn L. Stang, Vidar Kleppe og Christopher Stensaker om etablering av en helhetlig overvåking av kysten - vedlegges protokollen.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 1. mars 2001

Hans J. Røsjorde
leder

Anne Helen Rui
ordfører

Grethe Fossli
sekretær

Vedlegg

Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråd Bjørn Tore Godal til forsvarskomiteen, datert 9. februar 2001

Vedrørende behandling av Dokument nr. 8:43 (2000-01) - Kystovervåking

Jeg viser til brev med kopi av dokument nr. 8:43 (2000-01). Det anmodes om svar på status i arbeidet som miljøvernministeren har tatt initiativ til, en redogjørelse for det videre arbeidet overfor Stortinget, og kommentarer til forslaget til hvordan man kan oppnå en mer helhetlig kystovervåking.

Når det gjelder spørsmålet om status for arbeidet, er det å si at regjeringen vil vurdere og fremme forslag til konkrete tiltak for å redusere faren for alvorlige skipsulykker langs kysten. Tilsvarende også med tanke på å styrke beredskapen, slik at konsekvensene av en ulykke kan reduseres. I forbindelse med beredskapen mot akutt forurensning vil regjeringen vurdere en rekke konkrete tiltak som f.eks. forbedring/nyanskaffelser av egnet materiell, opplæring og gjennomføring av øvelser. Videre vil ansvarsforholdene og organiseringen av dagens beredskapsordning bli gjennomgått med sikte på forbedringer. I forbindelse med krisehåndtering og ledelse av en aksjon kan det være aktuelt å gi hovedredningssentralene et utvidet ansvar. Et utvidet ansvar for forsvarskommandoene kan også være et alternativ å utrede, all den tid disse har viktige ressurser og ledelsesapparat. Det vil for øvrig bli foretatt en samlet vurdering av hvordan overvåkingsressursene kan utnyttes bedre.

På bakgrunn av den omfattende interessen som er blitt utvist for kystberedskapen og kystforvaltningen, vil regjeringen i egnet form informere og eventuelt fremme forslag til tiltak overfor Stortinget.

Når det gjelder dokument nr. 8:43 (2000-01), ønsker jeg å kommentere premissene som ligger til grunn for forslaget.

For det første hevdes det at kystforvaltningsutvalgets innstilling og Stortingets beslutning ikke er blitt fulgt opp. Jeg kjenner meg ikke igjen i en slik beskrivelse, spesielt ikke innenfor Forsvarets ansvarsområder. Tvert imot har Forsvarsdepartementet og Forsvaret fulgt opp anbefalingene og Stortingets pålegg. Jeg kan her vise til at Forsvarskommando Nord-Norge har utarbeidet en plan for kystberedskap og aksjonsledelse (KYBAL), som ett resultat av kystforvaltningsutvalgets innstilling. I henhold til denne planen kan forsvarskommandoene innledningsvis i en akutt situasjon iverksette og lede aksjoner som ikke blir ivaretatt av primærmyndighetene. Et annet tiltak er at Kystvakten i 1996 ble forsterket med ytterligere syv fartøyer for oppsyn og bistand til sivile myndigheter langs kysten. Mange av Kystvaktens fartøyer er utrustet med oljevernustyr mv. Det er inngått avtaler med en rekke etater i kystforvaltningen, og disse gir rammer for Kystvaktens bistand og gjøremål. Forsvarets kystovervåkingssystem (COSS) ble etablert i 1995 for å håndtere meldinger og informasjon om fartøyers bevegelser mv. i territorialfarvannet. COSS inneholder også en

database over den statlige fartøysparken. Dette er ikke minst sentralt for å utføre KYBAL-operasjoner. I tillegg kan det nevnes at vi har fått ny kystvaktlov og en rekke samarbeidsavtaler med andre relevante statlige aktører, som gir Kystvakten et godt grunnlag for å bidra til å forhindre og redusere omfanget av ulykker. Summen av disse tiltakene, som nettopp er blitt iverksatt som følge av kystforvaltningsutvalgets anbefalinger og Stortingets beslutninger, bidrar betydelig til landets kystberedskap og krisehåndtering.

For det andre uttrykkes det i stortingsrepresentantenes forslag et ønske om å reagere i forkant og ikke i etterkant, slik at ulykker avverges. Vi er vel alle enig i at dette må være det høyeste målet i kystberedskapen. Om det lar seg gjøre å sikre seg mot ulykker og katastrofer for framtida gjennom overvåking og identifisering, kan nok diskuteres. Store investeringer til overvåking vil i seg selv ikke fjerne faren for ulykker, og jeg vil derfor advare mot realismen i tanken om at det er mulig å etablere en fullstendig beredskap basert på overvåking, identifisering og deteksjon. Dette er imidlertid ikke et argument mot å iverksette tiltak for å forbedre dagens ordninger innenfor overvåking.

For det tredje foreslås det at det overordnede ansvaret for overvåking bør legges til én etat eller ett departement. Jeg er usikker på om dette vil være hensiktsmessig. I dag er overvåkingsansvaret delt mellom Forsvarsdepartementet og Fiskeridepartementet, ettersom disse har ulike oppgaver. Mens førstnevnte utfører maritim overvåking i henhold til Forsvarets oppgaver innenfor bl.a. suverenitetshevdelse, har Kystverket ansvar for trafikkkontroll. Det viktigste nå må være å koordinere informasjonen fra de forskjellige overvåkingssystemene på en mest mulig hensiktsmessig måte. De berørte departementene innenfor overvåking av kysten vil derfor sammen vurdere en mer effektiv utnyttelse av ressursene.

For det fjerde vises det til de foreløpige utredningene som er blitt gjort med tanke på alternative løsninger for Forsvarets kystradarkjede i Sør-Norge, og kostnader på ca. 600 mill. kr. Det er neppe noen tvil om at investeringer i en slik løsning vil være nyttig for en effektiv løsning av også andre etaters oppgaver. Det sentrale spørsmålet blir da hvordan dette eventuelt bør finansieres.

På bakgrunn av det ovennevnte, og i lys av det pågående arbeidet i regjeringen om å vurdere og fremme tiltak som vil bedre kystberedskapen, vil nettopp koordinering og felles utnyttelse av overvåkingsressursene, herunder kostnadsaspektene, bli vurdert. Forslaget om å legge ansvaret med å koordinere og utrede overvåkingskapasitetene til Forsvarsdepartementet griper inn i det arbeidet som regjeringen holder på med nå. Regjeringen har ikke tatt stilling til hvem som skal lede et slikt arbeid, men en avklaring av dette vil finne sted om kort tid.